

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร
เจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรเจ้าพนักงาน
สาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525
2. ศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษานั้นต่อหลักสูตรประกาศนียบัตร
เจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยการสาธารณสุขภาค 4 แห่ง คือ
วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคกลาง จังหวัดชลบุรี วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จังหวัดขอนแก่น วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคใต้ จังหวัดยะลา และ
วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา
2527 - 2528 แบบสอบถามส่งไปให้ผู้สำเร็จการศึกษา 425 ชุด ได้รับกลับคืน 380 ชุด
คิดเป็นร้อยละ 89.41
2. ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาในข้อ 1 โดยส่งแบบสอบถามไปให้
จำนวน 425 ชุด ได้รับกลับคืน 383 ชุด คิดเป็นร้อยละ 71.11

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น

3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานะภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อผลการปฏิบัติของ

ผู้สำเร็จการศึกษา โดยถามใน 3 เรื่อง คือ

- ความรู้ความสามารถทางวิชาการ
- ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
- มนุษยสัมพันธ์

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 โดยถามเกี่ยวกับ

- ความเหมาะสมของรายวิชาในหมวดวิชาชีพ
 - การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการสาธารณสุข
 - ความรู้ที่ได้รับและการใช้ประโยชน์จากรายวิชาในหมวดวิชาชีพ
- แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาใช้เฉพาะตอน 1 และตอน 2 เท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่เกี่ยวกับสถานะภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์โดยใช้คาร์ยอละ พร้อมทั้งเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้สังกัดการศึกษาวิเคราะห์ โดยใช้หน้าหนักความคิดเห็นแต่ละรายการ แล้วหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดใช้ข้อสรุปเรียงลำดับตามความถี่ของความคิดเห็น

3. ข้อมูลความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 วิเคราะห์เสนอเป็น 3 ส่วน คือ

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาชีพ วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ในรูปแบบตารางเป็นอัตราส่วนร้อยละ ข้อคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ จากข้อคำถามที่เป็นแบบปลายเปิดใช้สรุปเรียงตามลำดับความสำคัญตามความถี่ของความคิดเห็น

ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการ-
 สาธารณสุข วิเคราะห์โดยแจกแจงความดีในรูปตารางเป็นอัตราส่วนร้อยละ และให้
 คะแนนความคิดเห็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากข้อ
 คำถามที่เป็นแบบปลายเปิดให้สรุปเรียงความสำคัญตามความดีของความคิดเห็น

ค. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับและการใช้ประโยชน์จาก
 วิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาชีพ วิเคราะห์โดยแจกแจงความดีในรูปตารางเป็นอัตราส่วน
 ร้อยละ

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการ
 ศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรเจ้าพนักงาน-
 สาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 จากวิทยาลัยการสาธารณสุขภาค
 หัง 4 แห่ง ซึ่งตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืนรวมทั้งสิ้น 380 คน เป็นผู้สำเร็จการ
 ศึกษาจากวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคกลาง จังหวัดชลบุรี 79 คน วิทยาลัยการสาธารณสุข
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น 125 คน วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคใต้
 จังหวัดยะลา 77 คน และวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก 19 คน
 ซึ่งสรุปสถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษา เป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

(1) ผู้สำเร็จการศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ
 ระหว่าง 23 - 24 ปี จำนวนมากที่สุดถึง 280 คน คิดเป็นร้อยละ 73.69
 สำเร็จการศึกษาระดับปี 2527 เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 52.89

(2) สถานภาพสมรสของผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ จำนวน
 312 คน คิดเป็นร้อยละ 82.11 ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นโสด การนับถือศาสนา
 ส่วนใหญ่ของผู้สำเร็จการศึกษานับถือศาสนาพุทธ จำนวน 366 คน หรือคิดเป็นร้อยละ
 96.32

(3) สถานที่ทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ทำงาน
 ที่สถานีอนามัยเป็นจำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 83.16 โดยกระจายอยู่ตาม-

ภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ และผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนถึง 206 คน คิดเป็นร้อยละ 54.21 ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานที่มีจำนวนผู้ร่วมงาน (นับผู้สำเร็จการศึกษาคด้วย) 3 คน

(4) ผู้สำเร็จการศึกษา ปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพมากเป็นอันดับ 1 จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 46.58 รองลงมา ได้แก่ เจ้าพนักงานสุขภาพ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32 เกี่ยวกับรายได้อื่น ๆ จากการปฏิบัติงานในวิชาชีพที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับนอกเหนือจากเงินเดือน ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 52.63 มีรายได้เดือนละ 500 - 1,000 บาท

(5) ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 69.47 มีความพึงพอใจในผลการปฏิบัติงานของตนเอง และในส่วนของความคาดหวังเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคต ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 70 มีความคิดหวังที่จะประกอบอาชีพที่ปฏิบัติอยู่นี้ตลอดไป

(6) คะแนนเฉลี่ยของการเรียนตลอดหลักสูตร ประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 ของผู้สำเร็จการศึกษา อยู่ในระหว่าง 2.51 - 3.00 มากเป็นอันดับ 1 คือ 161 คน คิดเป็นร้อยละ 42.37 และส่วนใหญ่ของผู้สำเร็จการศึกษา คือจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 64.21 กำลังศึกษาต่อ และหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นหลักสูตรที่มีผู้สำเร็จการศึกษากำตั้งศึกษาอยู่มากที่สุด

1.2 สถานภาพของผู้บังคับบัญชา ผู้สำเร็จการศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่เป็นสาธารณสุขอำเภอ มีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานอนามัย และมีความคิดเห็นต่อผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับพอใจ

2. ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยมีดังนี้

2.1 ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินว่าตนเองมีความรู้ความสามารถทางวิชาการตามที่เรียนมา และตามขอบเขตที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดอยู่ในระดับดีทุกเรื่อง เช่นเดียวกับผู้บังคับบัญชาที่มีความคิดเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถทางวิชาการอยู่ในระดับดีทุกเรื่องเช่นกัน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับความรู้ความสามารถทางคำานวิชาการที่ผู้สำเร็จการศึกษาคิดว่าควรมี เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน อันดับ 1 ได้แก่ ความรู้ความสามารถด้านการเงินและบัญชี อันดับสองได้แก่ ความรู้ความสามารถทางวิชาการบริหาร ในขณะที่ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าคุณสำเร็จการศึกษาควรมีความรู้ความสามารถทางด้านการเงินและการบัญชีเป็นอันดับ 1 เช่นกัน และความรู้ด้านงานธุรการ เป็นอันดับ 2

2.2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นโดยประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตนเองส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ยกเว้น 2 เรื่อง คือ ความสามารถนำปัญหา ข้อมูลสาธารณสุขในหมู่บ้านมาใช้ในการวางแผนเพื่อค่าเนินการและการให้คำแนะนำแก่ กม. ในเรื่องการจัดทำโครงการ โดยมีความเห็นว่ามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในระดับพอใช้ ส่วนผู้บังคับบัญชาประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับดีทุกข้อ

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ผู้สำเร็จการศึกษาคิดว่าควรมี เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อันดับ 1 คือ ความเสียสละในการทำงาน อันดับ 2 คือ ทิมพัสคเป็น ส่วนผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ควรมีอุดมการณ์ในการทำงาน และงานธุรการเป็นอันดับ 2

2.3 มนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในระดับดีทุกเรื่อง และผู้บังคับบัญชาก็ประเมินมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับดีทุกข้อเช่นกัน

ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน ผู้สำเร็จการศึกษา เห็นว่า ควรมีมมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 คือ การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน ผู้บังคับบัญชามีความเห็น ควรปรับตัวเข้ากับชุมชนได้เป็นอันดับ 1 และการมีความสามารถในการพูดกันในที่ชุมชนไว้เป็นอันดับ 2

3. ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาต่อเนื่องหารายวิชาในหมวดวิชาชีพ การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการสาขารวมสุข และความรู้ที่ได้รับและการใช้ประโยชน์จากวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาชีพ

3.1 ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า เนื้อหาวิชาในหมวดวิชาชีพเหมาะสม ยกเว้นวิชากฎหมายสาขารวมสุข และนิติเวชวิทยา วิชาเภสัชวิทยา และวิชาสัตวศาสตร์ ที่ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีเนื้อหาน้อยเกินไป

ความยากง่ายของวิชาในหมวดวิชาชีพผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่ามีเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาชีพทุกวิชาที่มีความยาก-ง่าย ในระดับที่เหมาะสม

เกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิต ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า จำนวนหน่วยกิตของวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาชีพ มีความเหมาะสม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาชีพ ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็น ควรเพิ่มเนื้อหาวิชาในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ให้มาก และให้มีการฝึกปฏิบัติระหว่างการเรียนวิชาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

3.2 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานสาขารวมสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 ของวิทยาลัยการสาขารวมสุข

(1) หลักสูตรประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานสาขารวมสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 ควรปรับปรุงเป็นอันดับ 1 ในเรื่อง การจัดการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้สัมพันธ์กัน อันดับ 2 ได้แก่ เน้นการเรียนภาคปฏิบัติให้มากกว่าภาคทฤษฎี

(2) อาจารย์ในวิทยาลัยการสาขารวมสุขควรมีการปรับปรุง เป็นอันดับ 1 ในเรื่องความมีใจกว้าง มีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา อันดับ 2 คือความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

(3) การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและวิธีการสอนของอาจารย์ที่ควรมีการปรับปรุงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ควรปรับปรุงเนื้อหาการสอนให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์ อันดับ 2 คือ ควรใช้วิธีการสอนและกิจกรรมหลาย ๆ แบบ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

(4) ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนของวิทยาลัยการสาธารณสุข ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าการกระทำเป็นอันดี 1 ในเรื่องการมีสถานที่ตั้งอำนวยความสะดวกให้ศึกษาด้วยตนเองนอกเวลาให้เพียงพอ อันดี 2 คือ ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมของกลุ่มกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ

(5) ในเรื่องของการปรับปรุงการเรียนภาคฝึกปฏิบัติงานของวิทยาลัยการสาธารณสุข ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าการปรับปรุงเป็นอันดี 1 ในเรื่องกรณีเหตุงานของอาจารย์นิเทศและครูที่เลี้ยงควรทำบ่อย ๆ และต่อเนื่องกัน อันดี 2 คือ ควรมีการจัดสัมมนา ก่อนและหลังการฝึกงาน

(6) การปรับปรุงห้องสมุดและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการสาธารณสุข ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าการปรับปรุงเรื่องจำนวนหนังสือประกอบการเรียนของห้องสมุดควรมีปริมาณเพียงพอ เป็นอันดี 1 อันดี 2 หนังสือประกอบการเรียนของห้องสมุดควรมีคุณค่าและทันสมัย

(7) การปรับปรุงบริการต่าง ๆ ที่วิทยาลัยการสาธารณสุข จัดให้ ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าการปรับปรุงให้มีสถานที่เล่นกีฬาและอุปกรณ์การเล่นกีฬาให้เพียงพอ อันดี 2 ได้แก่ ควรเพิ่มคุณภาพของอาหารให้เหมาะสมกับราคา

(8) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากข้อคำถาม ปลายเปิดที่ผู้สำเร็จการศึกษามีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรประกาศนียบัตร เจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 สรุปได้ดังนี้

- วิชาที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งควรจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมได้แก่ วิชาการรักษาพยาบาล วิชาการสาธารณสุขมูลฐาน

- วิชาที่ควรลบก เพราะไม่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ วิชาการเกษตรเบื้องต้น และวิชาฟิสิกส์

- อาจารย์ในวิทยาลัยสาธารณสุขควรปรับปรุงตนเองด้วยการมีใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง และปรับปรุงเทคนิคการสอนให้ทันสมัย

- การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและวิชาการสอนของอาจารย์ ควรทำโดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในระหว่างการเรียนและควรมีสื่อการเรียนที่เหมาะสม

- การปรับปรุงการจัดการ เรียนภาคฝึกปฏิบัติงานของ
วิทยาลัยการสาธารณสุข ควรเลือกสถานที่ฝึกงานที่มีความพร้อมและมีมาตรฐาน เป็น
ตัวอย่างที่ดีได้ และอาจารย์นิเทศควรติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด

- การปรับปรุงห้องสมุดและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการ เรียน
การสอน ผู้สำเร็จการศึกษาเสนอว่าควรเพิ่มหนังสือประจำห้องสมุดให้ครบตามหลักสูตร
และจัดหมวดหมู่หนังสือให้ค้นหาได้ง่าย

- การปรับปรุงการจับบริการ ที่วิทยาลัยการสาธารณสุข
จัดให้ ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าควรเพิ่มพัดลมที่หอพักและเพิ่มจำนวนห้องน้ำให้มากขึ้น

- เกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้สำเร็จการศึกษาเสนอมา
ที่สำคัญก็คือ ควรขยายหลักสูตรให้ถึงระดับปริญญา และปรับปรุงการวัดผลและการออก
ข้อสอบให้ได้มาตรฐาน

3.3 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ในเรื่องการได้รับความรู้
และการใช้ประโยชน์ จากรายวิชาในหมวดวิชาชีพ

(1) ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าได้รับ
ความรู้จากวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาชีพในระดับมาก ยกเว้นวิชากฎหมายสาธารณสุข
และนิติเวชวิทยา วิชาเภสัชวิทยา วิชาทันตสาธารณสุข วิชาสูติศาสตร์ วิชาสุขภาพจิต
ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าได้รับความรู้จากวิชาดังกล่าวในระดับน้อย

(2) ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสามารถนำ
ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาชีพไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติ
งานได้มาก ยกเว้นวิชากฎหมายสาธารณสุข และนิติเวชวิทยา และวิชากรรมาจัด
น้ำโสโครก ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้น้อย

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร
เจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 มีประเด็นสำคัญที่ควร
นำมาอภิปรายดังนี้

1. สถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร
เจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 ในปีการศึกษา 2527-
2528 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานอนามัย ซึ่งเป็นสถานบริการสาธารณสุขระดับตำบล
นับได้ว่าตรงตามความประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการผลิตบุคลากรเพื่อไปปฏิบัติงานใน
ระดับตำบลและหมู่บ้าน เกี่ยวกับจำนวนผู้ปฏิบัติงานที่สถานอนามัย หรือฝ่ายที่ผู้สำเร็จ
การศึกษาศึกษาปฏิบัติงานส่วนใหญ่ของผู้สำเร็จการศึกษาคือกว่าร้อยละ 80 ปฏิบัติงานอยู่ที่
สถานอนามัย (จากตารางที่ 7) และส่วนใหญ่ของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ที่
สถานอนามัยนั้น จะมีจำนวนผู้ปฏิบัติงาน ระหว่าง 2 - 3 คน (จากตารางที่ 8)
เมื่อเทียบกับกรอบอัตรากำลังที่สำนักงานข้าราชการพลเรือน กำหนดให้สถานอนามัย
ทั่วไป มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ 5 ตำแหน่ง จึงมีผลตามมาก็คือ ผู้สำเร็จการศึกษาต้อง
ปฏิบัติงานทั้งที่ไม่ใช่ชอบเขตความรับผิดชอบของตนแต่โดยที่ขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบ
โดยตรงจึงทำให้ไม่มีทางเลือกอื่น โดยที่สถานอนามัยถือเป็นสถานบริการสาธารณสุข
ระดับพื้นฐานที่กระจายอยู่ตามท้องถิ่นชนบททั่วประเทศ ประชาชนในพื้นที่ความรับผิดชอบ
ของสถานอนามัยแต่ละแห่งส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสที่จะเลือกขอรับบริการจากสถานบริการ
อื่น ๆ เพราะฉะนั้นควรที่ผู้บริหารของกระทรวงสาธารณสุขและในส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ
ตระหนักถึงความสำคัญด้วยการเร่งเพิ่มงบประมาณ เพื่อเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในสถาน
อนามัยให้ครบถ้วนตามกรอบอัตรากำลังต่อไป

ในด้านการคาดหวังที่จะประกอบอาชีพในอนาคตของผู้สำเร็จการศึกษา
พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาล้วนร้อยละ 70 มีความคาดหวังที่จะประกอบอาชีพนี้ต่อไป

เปรียบเทียบกับ วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล¹ ที่ติดตามผลการปฏิบัติงานบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยสหประชาชาติไทยพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ร้อยละ 59 จะ เปลี่ยนไปประกอบอาชีพ นั้น ๆ ถ้ามีโอกาส นับได้ว่าผลการวิจัยตรงข้ามกัน ทั้งที่พิจารณาถึงลักษณะของวิชาชีพ แล้วถือได้ว่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เป็นอาชีพที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ของผู้อื่นตลอดเวลา เป็นงานที่ต้องใช้ความอดทน เสียสละ เป็นวิชาชีพที่ถูกเรียกรังสูงมาก แต่เมื่อมองถึง ระบบการคัดเลือกเข้าเรียน และสถานที่ปฏิบัติงานเมื่อจบการศึกษาที่พอจะเป็นค่าตอบแทน ถึงความแตกต่างที่พบในระหว่างงานวิจัยทั้งสองได้คือ ผู้ที่เข้าศึกษาในหลักสูตร ประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 มีทัศนะ สันนิษฐานว่าเมื่อจบแล้วจะต้องกลับไปปฏิบัติงานใช้ทุน ณ จังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาของผู้เข้า การศึกษา ในขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลสหประชาชาติ เมื่อจบแล้ว ส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติงานอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ความผูกพันกับภูมิลำเนาเดิม จึงอาจ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ความคิดที่จะโยกย้ายอาชีพ ซึ่งมักจะต้องมีการโยกย้ายภูมิลำเนา ด้วยน้อยลง นับได้ว่าระบบการคัดเลือกคนเข้าศึกษาโดยคำนึงถึงการคัดเลือกคนใน ห้องถิ่นเพื่อปฏิบัติงานในท้องถิ่นคนนั้น จึงเป็นวิธีการลดปัญหาคนโยกย้ายเปลี่ยนงาน ได้ส่วนหนึ่งที่ควรคงไว้ต่อไป

เรื่องรายได้จากการประกอบวิชาชีพนอกเหนือจาก เงินเดือนหรือเงินอื่นใด ที่ได้รับจากทางราชการ ผลการวิจัยพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาร้อยละ 52.63 มีรายได้ พิเศษเดือนละ 500 - 1,000 บาท ข้อมูลนี้น่าสนใจมาก เพราะรายได้ที่ผู้สำเร็จ การศึกษาคนนั้น เป็นที่ทราบกันดีว่าหมายถึงรายได้จากการไปบริการรักษาพยาบาล แก่ประชาชน ซึ่งตามปกติเจ้าหน้าที่ดังกล่าวไม่มีไปประกอบโรคศิลป์ ประเด็นที่น่าพิจารณา

¹วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล, "การติดตามผลการปฏิบัติงานของพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลสหประชาชาติไทยตามคำรับรู้ของตนเองและผู้บังคับบัญชา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 85.

มีอยู่ว่าการที่จะห้ามเค็ดชากไม่ให้มีการแสวงหารายได้พิเศษจากการใช้ความรู้ในวิชาชีพ คงไม่สามารถที่จะห้ามได้ ถ้าเช่นนั้นจะทำอย่างไร จะปล่อยให้ผู้อยู่ในสภาพที่ผิดเช่นนี้ หลุดไปหรือจะมีการเลือกอื่นใดที่จะให้มีเหตุดังกล่าวคลี่คลายในทันที เรื่องนี้หน้าที่ ผู้บริหารและกระทรวงสาธารณสุขสมควรจะให้ความสนใจและหาทางแก้ไขต่อไป

2. ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา

ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยส่วนรวมในเรื่องความรู้ความสามารถทาง วิชาการ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับดี จากผลที่ได้ แสดงว่าหลักสูตรประกาศนียบัตร เจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 มีประสิทธิภาพในการผลิตเจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) ที่ดี สามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีความสามารถอยู่ในระดับที่เหมาะสมเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เมื่อพิจารณารายละเอียดความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาที่ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาและพบว่า ความแตกต่างของการประเมินในเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเมื่ออยู่ 2 ข้อ คือ ความสามารถนำปัญหาข้อมูลสาธารณสุขในหมู่บ้านมาใช้ในการวางแผนเพื่อดำเนินการ และการให้คำแนะนำแก่ กม. ในเรื่องการจัดทำโครงการ ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษา ประเมินความสามารถของตนเองอยู่ในระดับพอใช้ ผู้บังคับบัญชาประเมินว่าอยู่ใน ระดับดี (ตารางที่ 24) ผู้สำเร็จการศึกษามีความพอใจในผลการปฏิบัติงานของตนเอง ในระดับพอใจและพอใจมาก ร้อยละ 75.68 (ตารางที่ 12) ในขณะที่ผู้บังคับบัญชา มีความพอใจและพอใจมาก ร้อยละ 87.73 (ตารางที่ 22) อาจเป็นได้ว่าที่ผู้ สำเร็จการศึกษาประเมินตนเองในระดับต่ำกว่าที่ผู้บังคับบัญชาประเมิน เพราะลักษณะ การทำงานดังกล่าวเป็นการทำงานเป็นทีม ประสานกับเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย ผู้สำเร็จ การศึกษามีโอกาสเปรียบเทียบความสามารถของตนเองกับผู้อื่นที่มีประสบการณ์การ-

ทำงานมากกว่าจึงมองเห็นความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่นชัดเจน การประเมินตนเอง จึงต่ำกว่าผู้บังคับบัญชา สอดคล้องกับการศึกษาของ วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล¹ ซึ่งเปรียบเทียบการประเมินความรู้ความสามารถทางวิชาการและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระหว่างบัณฑิตพยาบาลและผู้บังคับบัญชาทพบว่า บัณฑิตประเมินตนเองในระดับต่ำกว่าที่ผู้บังคับบัญชาประเมิน ประกอบกับคนไทยมีเอกลักษณ์ของความเป็นคนอ่อนน้อม-ถ่อมตน² ผู้สำเร็จการศึกษาจึงประเมินตนเองต่ำกว่าตามเอกลักษณ์การถ่อมตนของคนไทย

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานที่ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชา เสนอนั้นมีที่น่าสนใจและน่าสังเกตว่ามีความสอดคล้องกัน คือ ความรู้ความสามารถทางวิชาการที่มีข้อเสนอแนะว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถด้านการเงินและการบัญชีเป็นอันดับ 1 ข้อเสนอในอันดับรองลงไปก็อยู่ในลักษณะเดียวกันคือความรู้ด้านวิชาการบริหาร งานธุรการ งานสารบรรณ (ตารางที่ 26) ซึ่งผลนี้เป็นการสนับสนุนข้อเสนอที่ผู้วิจัย เสนอแต่แรกคือเกิดจากการขาดเจ้าหน้าที่ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาจำเป็นต้องไปปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นนอกเหนือจากหน้าที่แท้จริงของตน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ดังกล่าวเพิ่มเติม

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาชีพ การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการสาธารณสุข และความรู้ที่ได้รับและการใช้ประโยชน์จากวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาชีพ

ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่เนื้อหาวิชา จำนวนหน่วยกิต และ

¹วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล, "การติดตามผลการปฏิบัติงานของพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลสภาภาคไทยตามคำรับรู้ของผู้บังคับบัญชา" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 87.

²วิทยาลัยครูสวนกุหลิม. เอกลักษณ์ไทย 21 (กรุงเทพมหานคร : ศึกษาสัมพันธ์, 2521), หน้า 7.

ความยากง่ายของวิชาต่าง ๆ เหมาะสม (ตารางที่ 28, 29, 30) ยกเว้นวิชา กฎหมาย สาธารณสุข และนิติเวชวิทยา วิชาเภสัชวิทยา และวิชาสัตวศาสตร์ ที่ผู้สำเร็จ การศึกษามีความเห็นว่ามีเนื้อหาวิชาน้อยเกินไป

จากตารางที่ 40 เกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากวิชาต่าง ๆ ผู้สำเร็จการ ศึกษาโดยส่วนรวมว่าได้รับความรู้จากวิชาต่าง ๆ ในระดับมาก ยกเว้นวิชา กฎหมาย- สาธารณสุข และนิติเวชวิทยา วิชาเภสัชวิทยา วิชาทันตสาธารณสุข วิชาสัตวศาสตร์ และวิชาสุขภาพจิต ที่ได้รับความรู้ในระดับน้อย

ตารางที่ 41 ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นโดยส่วนรวมว่าความรู้ที่ ได้รับวิชาส่วนใหญ่นำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้มาก ยกเว้นวิชา กฎหมาย สาธารณสุข และนิติเวชวิทยา วิชาสัตวศาสตร์ วิชาการกำจัดน้ำโสโครก ที่ผู้สำเร็จการ ศึกษาเห็นว่ามีคุณค่านำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย เมื่อนำวิชาตามที่อยู่ถึงตั้งกล่าวมาแล้ว พิจารณารายละเอียดแล้วพบว่าวิชาที่น่าสนใจดังนี้

วิชากฎหมาย สาธารณสุข และนิติเวชวิทยา ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า เนื้อหาวิชาน้อยเกินไป ได้รับความรู้จากการเรียนน้อยไปและนำไปใช้ประโยชน์ใน การปฏิบัติงานได้น้อย ประกอบกับจากข้อเสนอแนะจากตารางที่ 31 แล้ว กล่าวได้ว่า วิชานี้เป็นวิชาในค่านกฎหมายและเกี่ยวกับการรัฐสุทรศพ ลักษณะของการปฏิบัติงาน มีโอกาสได้ใช้งานไม่มากนัก เช่นนี้โอกาสที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานจึง มีน้อยมาก ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดโดยสรุปเกี่ยวกับวิชานี้ว่ามีประโยชน์ต่อการ ปฏิบัติงานน้อย

วิชาเภสัชวิทยา ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชาน้อย ความรู้ที่ได้รับจากวิชาน้อย แต่การนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานของวิชานี้ ผู้สำเร็จการศึกษากลับมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมากที่สุดรวมกันถึงร้อยละ 86.58 (ตารางที่ 46) และจากข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับวิชานี้เป็นอันดับ 1 (ตารางที่ 31) ให้มีการเพิ่มเนื้อหาวิชาให้มากขึ้นถึง 52 คน ซึ่งเป็น ความคิดเห็นที่มีความดีสูงที่สุดในการขอเสนอแนะ เกี่ยวกับวิชาต่าง ๆ เป็นเพราะว่า

วิชาที่เนื้อหาวิชา ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยตรงในด้านการให้บริการด้านการรักษาพยาบาล อันเป็นงานที่กล่าวได้ว่าผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนจะต้องพบปฏิบัติมากที่สุด นอกจากผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลชุมชน หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และเนื่องด้วยความคาดหวังของประชาชนในชนบทที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานที่สถานีอนามัยว่าเป็นหมอ คือผู้ที่มีความสามารถในการรักษาพยาบาล นั้นหมายถึงจะต้องมีการจ่ายยาเพื่อประกอบการรักษาด้วย ผู้สำเร็จการศึกษาคงตระหนักถึงข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ดี จึงแสดงความคิดเห็นตามที่ปรากฏในผลการวิจัย

วิชาสุติศาสตร์ ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นว่าเนื้อหาวิชานี้มีน้อย ได้รับความรู้จากการเรียนน้อย และการนำไปใช้ประโยชน์จากวิชานี้มีน้อย สำหรับการนำไปใช้ประโยชน์นี้ ถึงแม้ส่วนใหญ่ของผู้สำเร็จการศึกษาดังร้อยละ 50.79 มีความเห็นว่ามีน้อย แต่ผู้สำเร็จจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ประมาณร้อยละ 46 มีความเห็นว่ามีค่านำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้มาก กล่าวได้ว่าสาเหตุที่มีความแตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์นี้ ขึ้นอยู่กับโอกาสของการใช้ความรู้มากกว่า กล่าวคือโดยปกติสถานีนอน รมย์ที่มี จนท. ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จะมีเจ้าหน้าที่ประกอบไปด้วย เจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) ผดุงครรภ์และอนามัย ผดุงครรภ์และอนามัย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สตรีมีหน้าที่โดยตรงในด้านการให้บริการเกี่ยวกับการคลอดต่าง ๆ และได้รับการฝึกหัดทางด้านนี้มาโดยเฉพาะ จึงทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาเกิดความเปรียบเทียบกับความรู้กับผดุงครรภ์ ทำให้รู้สึกว่าคุณเองมีความรู้มีน้อย และที่มีความคิดเห็นว่าความรู้จากวิชานี้จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ น้อยวันมาก อยู่ในระดับใกล้เคียงกันก็ขึ้นอยู่กับโอกาสในการให้บริการ เพราะในสถานที่ ซึ่งมีผู้ปฏิบัติงานเพียง 2 - 3 คน นั้น หากเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งไม่อยู่เจ้าหน้าที่ที่อยู่ก็ควรที่จะรับภาระแทนได้ นี่เป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดว่าความรู้จากวิชาสุติศาสตร์นี้จะนำไปใช้ในประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้มากวิชา การกำจัดน้ำโสโครก ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่า เนื้อหาวิชาเหมาะสมคือไม่มากไม่น้อย การได้รับความรู้จากวิชาอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 40) แต่การนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย ผลการวิจัยนี้เมื่อมองสภาพชนบทของสังคมไทยแล้ว

อธิบายได้ว่า ลักษณะของเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับการกำจัดและควบคุมน้ำต่าง ๆ นั้น เป็นวิธีการที่ซับซ้อน และโอกาสนำไปใช้ในสภาพสังคมชนบท ที่ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะที่อยู่อาศัย การดำรงชีวิตแตกต่างไปจากสังคมเมืองที่มีปัญหาในเรื่องมลพิษของน้ำมีน้อย จึงมีโอกาสนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้น้อยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการสาธารณสุขมีประเด็นที่ควรยกมากล่าวถึงคือ

การปรับปรุงหลักสูตร ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าควรให้มีการเรียนภาคและภาคทฤษฎีให้สัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับที่กองฝึกอบรม¹ ได้ทำการประเมินผลโครงการฝึกอบรมพนักงานอนามัยและพบว่านักศึกษาเสนอให้การเรียนและการสอนควรมีภาคปฏิบัติบ้างโดยน่าจะมีการสอนเน้นค่านเทคนิคและมีการสาธิตก่อน

ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยการสาธารณสุข ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าควรมีใจกว้าง มีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา และควรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ เมื่ออยู่ในเรื่องการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนก็พบว่าควรปรับปรุงเนื้อหาการสอนให้ทันสมัย และควรใช้วิธีการสอนและกิจกรรมหลาย ๆ แบบให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา โดยที่อาจารย์ผู้สอนของวิทยาลัยการสาธารณสุขส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จวิชาเฉพาะด้าน เช่น พยาบาลศาสตร์ วิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาต่าง ๆ แม้ภาพรวมผลผลิตของหลักสูตรประกาศนียบัตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 จะอยู่ในเกณฑ์ดี แต่จากข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาก็ทำให้เห็นปัญหาบางประการ ซึ่งอยู่ในวิสัยที่จะมีการปรับปรุงพัฒนาได้นั้นคือการพัฒนาอบรมความรู้ด้านการเรียนการสอนให้แก่อาจารย์ผู้สอนของวิทยาลัยการสาธารณสุข

¹ กองฝึกอบรม, การประเมินผลโครงการฝึกอบรมพนักงานอนามัย
2523. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข., 2523, หน้า 46.

เรื่องการปรับปรุงการเรียนภาคปฏิบัติงานของวิทยาลัยการสาขารณสุข ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าอาจารย์นี้เทศควรกระทำบ่อย ๆ และมีความต่อเนื่องกัน และมีการสัมมนากันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งก่อนและหลังการฝึกงานซึ่งสอดคล้องกัน ผลการวิจัยของ เมตตา นพประคิษฐ์¹ ที่ได้ติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจาก วิทยาลัยครุภาครัตไ้ เพื่อให้การเรียนภาคฝึกปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปราณี บำรุงนคร² ได้เสนอว่า ควรมีการประชุมบุคลากรทุกฝ่ายในการฝึกสอน เพื่อช่วยแก้ปัญหาความไม่เข้าใจกันในการทำงาน ซึ่งความคิดเห็นนี้น่าที่จะมีการนำมา ปรับใช้ในการบริหารและการจัดการฝึกภาคปฏิบัติงานของวิทยาลัยการสาขารณสุข เพื่อเป็นประโยชน์แก่การฝึกงานต่อไป

4. ผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรประกาศนียบัตร เจ้าพนักงานสาขารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 ควรมีการขยายหลักสูตร ถึงระดับปริญญา สำหรับการขยายหลักสูตรให้เป็นระดับปริญญานั้นไม่ว่าจะมีความเป็นไปได้หรือไม่ประการใด ข้อที่ควรพิจารณาคือก่อนอื่นน่าจะทบทวนบทบาทภารกิจที่จะ มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติให้ชัดเจนและไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะการจัดหลักสูตร ให้สนองกับบทบาทหน้าที่ที่จะออกไปปฏิบัตินั้นไม่ใช่เรื่องเหลือวิสัย และการประชุม สัมพันธ์ ให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ประชาชนผู้รับบริการ เข้าใจบทบาทของเจ้าหน้าที่ก็เป็นเรื่องสำคัญ บางครั้งความคาดหวังของสังคมก็อาจทำให้บทบาทของเจ้าหน้าที่เมื่อไปปฏิบัติงานใน สังคมนั้น ๆ แปรเปลี่ยนไปได้ สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ไม่ควรที่จะละเลย เพราะผลการ วิจัยบางข้อชี้ให้เห็นปัญหาบางประการที่เกิดขึ้น อันนอกเหนือเกินไปกว่าความรับผิดชอบ ของหลักสูตร

¹เมตตา นพประคิษฐ์. "การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจาก วิทยาลัยครุภาครัตไ้" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 188.

²ปราณี บำรุงนคร, "ความคิดเห็นของครูใหญ่และครูที่เลี้ยงต่อโครงการ ฝึกสอนของวิทยาลัยครูชนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 80.

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาลงสู่ครูประกาศนียบัตร
เจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) พุทธศักราช 2525 ที่สำเร็จการศึกษา ในปี
การศึกษา 2527 - 2528 ได้มีข้อคิดเห็นเพื่อเสนอแนะต่อการปรับปรุงหลักสูตรและการ
จัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยการสาธารณสุข ดังนี้

1. เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร ควรจะได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสม
โดยคำนึงถึงประโยชน์ในการนำไปใช้ตามขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบที่ผู้สำเร็จการศึกษา
จะต้องไปปฏิบัติให้มากที่สุด
2. การเรียนการสอนภาคทฤษฎีในวิทยาลัยควรควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติ
และการจัดการเรียนการสอนควรใช้หลาย ๆ แบบตามความเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหา
วิชาแต่ละวิชา
3. วิทยาลัยการสาธารณสุขควรมีหน่วยพัฒนาคณาจารย์ เน้นการพัฒนาทาง
ด้านการเรียนการสอน โดยมีคณะกรรมการดำเนินงาน มีนโยบายการดำเนินงานที่
ชัดเจนทั้งในรูปโครงการระยะสั้น ระยะยาว
4. วิทยาลัยการสาธารณสุขควรมีโครงการประเมินผลการสอนของอาจารย์
โดยให้อาจารย์ประเมินตนเองและผู้เกี่ยวข้องประเมิน คือ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน
และนักศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มสมรรถภาพในการสอนของอาจารย์
5. วิทยาลัยการสาธารณสุขควรมีการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อเป็น
ข้อมูลประกอบในการประเมินผลหลักสูตรต่อไป ควรมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอเป็น
ระยะ เช่น 3 - 5 ปี ต่อครั้ง เป็นต้น